

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

26. juni 2024

Kommissionens meddelelse om evaluering af EU-civilbeskyttelsesmekanismen – Styrkelse af EU's katastrofeberedskab

KOM(2024)212

Nyt notat.

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 29. juni 2024 offentliggjort en meddelelse om en evaluering af EU's civilbeskyttelsesmekanisme, som også indeholder Kommissionens anbefalinger til en styrkelse af EU's samlede krise og katastrofeberedskab.

I meddelelsen fremhæver Kommissionen, at Europas risiko- og trusselsbillede er under drastisk udvikling, idet EU står over for mange og samtidige udfordringer og trusler, der er tiltagende komplekse i karakter. Dette udfordrer ifl. Kommissionen EU's strukturer for håndtering af katastroferisici, herunder EU's civilbeskyttelsesmekanismes evne til at fungere effektivt. Dette understreges af en markant stigning i aktiveringer af civilbeskyttelsesmekanismen over de seneste år. På den baggrund ønsker Kommissionen at sætte fokus på en koordineret og strategisk videreudvikling af krisestyringsparatheden i EU, herunder en integreret krisestyringsmodel for EU, som går på tværs af Kommissionens egne tjenestegrene og som støtte for medlemsstaterne.

Kommissionen peger desuden på, at det skiftende risiko- og trusselsbillede har testet grænserne for EU's civilbeskyttelsesmekanisme, idet kriser i stigende grad går på tværs af sektorer og grænser. Derfor står EU ifølge Kommissionen over for en udfordring med at sikre, at den europæiske tilgang til krisestyring fremtidssikres. På den baggrund anbefaler Kommissionen i meddelelsen, at 1) civilbeskyttelsesmekanismens operative indsatskapacitet styrkes; 2) EU's forebyggelse og beredskab styrkes gennem tværsektoriel koordination med fokus på en "all-hazards"-tilgang, og at EU's koordinerende center for krisehåndtering (ERCC) styrkes; 3) deling af viden og ekspertise strømlines ift. risikoafdækning og tidlig varsling; 4) sårbare grupper behov indtænkes i eksisterende forebyggelses-, beredskabs-, og indsatsordninger samt endelig at 5) budgetter på katastrofehåndterings- og civilbeskyttelsesområdet styrkes.

Regeringen hilser meddelelsen velkommen og ser særligt positivt på Kommissionens anbefaling om styrket tværsektoriel koordinering, herunder civil-militær koordinering i en beredskabs- og kriseresponskontekst. Regeringen ser ligeledes positivt på Kommissionens anbefaling om en styrkelse af ERCC som Kommissionens tværsektorielle knudepunkt for koordinering af krisehåndtering. Regeringen vil arbejde for, at dette skal tilvejebringes inden for eksisterende rammer. Det anses samtidig for vigtigt at betone den nationale kompetence på området.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen offentliggjorde den 29. maj 2024 en meddelelse om evaluering af EU-civilbeskyttelsesmekanismen samt om styrkelse af EU's katastrofeberedskab, KOM (2024)212. Meddelelsen blev oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 29. maj 2024.

Meddelelsen taler ind i en igangværende debat om EU's samlede krise- og katastrofeberedskab, som forventes at blive en central dagsorden for den kommende nye Kommission. I konklusionerne fra mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 21.-22. marts 2024 understreges det, at der er et tvingende behov for øget og koordineret militært og civilt beredskab og strategisk krisestyring. Hertil opfordres Kommissionen og EU's højtstående repræsentant til at foreslå tiltag til styrkelse af beredskab og kriserespons på EU-plan ved hjælp af en tilgang, der omfatter alle farer og inddrager hele samfundet - under hensyntagen til medlemsstaternes ansvarsområder og kompetencer med henblik på en fremtidig beredskabsstrategi.

3. Formål og indhold

Meddelelsen fremsætter anbefalinger rettet mod at øge effektiviteten i hele EU-civilbeskyttelsesmekanismens struktur, som omfatter både forebyggelse, beredskab og indsats indenfor katastrofehandtering. Kommissionen understreger, at Europas risiko- og trusselsbillede er under drastisk udvikling, samt at EU står over for mange samtidige udfordringer og trusler, der er tiltagende komplekse i karakter. Dette udfordrer EU's strukturer for håndtering af katastroferisici og EU's civilbeskyttelsesmekanismes evne til at fungere effektivt, hvilket understreges af en markant stigning i aktiveringer af civilbeskyttelsesmekanismen over de seneste år. I 2020-2022 sås en femdobling i antallet af aktiveringer af mekanismen i forhold til gennemsnittet for det foregående årti.

I meddelelsen fremhæves det, at Ruslands angrebskrig mod Ukraine har udløst den indtil videre største aktivering af civilbeskyttelsesmekanismen, både hvad angår størrelse og kompleksitet. I forlængelse heraf fremhæver Kommissionen, at evalueringen af civilbeskyttelsesmekanismen har vist, at EU's center for krisekoordination (ERCC) har spillet en central rolle i at koordinere på tværs af

myndigheder på EU- og medlemsstatsniveau, hvilket har været afgørende i både håndteringen af støtte til Ukraine samt COVID-19-pandemiens konsekvenser. Derudover har Kommissionens evaluering bl.a. vist, at systemerne for tidlig varsling med fordel kan revideres, samt at håndteringen af simultane alvorlige og grænseoverskridende naturkatastrofer, som bl.a. skovbrande, er en udfordring.

Kommissionen peger desuden på, at det skiftende risiko- og trusselsbillede har testet grænserne for EU's civilbeskyttelsesmekanisme, idet kriser i stigende grad går på tværs af sektorer og grænser. Derfor står EU ifølge Kommissionen overfor en udfordring med at sikre, at den europæiske tilgang til krisestyring er fremtidssikret og har en stærk civilbeskyttelsesmekanisme, der kan tilpasse sig det hurtigt skiftende risikobillede. På den baggrund fremsætter Kommissionen fem anbefalinger til den videre udvikling af civilbeskyttelsesområdet i EU:

1. Civilbeskyttelsesmekanismens operative indsatskapacitet bør styrkes på baggrund af en analyse af behov og mangler. Herudover bør styrket interoperabilitet imellem civilbeskyttelse og sikkerhed være et strategisk pejlemærke.

2. EU's forebyggelse og beredskab bør styrkes gennem tværsektoriel koordinering med udgangspunkt i en "all-hazards"-tilgang samt ved, at ERCC styrkes som Kommissionens tværsektorielle knudepunkt i krisesituationer. . Civilt og militært beredskab bør ifølge Kommissionen supplere hinanden og inddrage hele samfundet, hvorfor ERCC bør intensivere sit samarbejde med NATO, EU's Fælles Udenrigstjeneste samt FN. Samtidig er det en prioritet at involvere den private sektor i øget grad.

3. Deling af viden og ekspertise bør strømlines ift. risikoafdækning og tidlig varsling. Det kan blandt andet ske ved, at europæiske og nationale risikovurderinger i højere grad omfatter grænseoverskridende, multinationale og tværsektorielle katastrofer. Kommissionen foreslår, at dette tilvejebringes i en omfattende EU-oversigt over risici, der går på tværs af sektorer, samt igennem øget vidensdeling mellem nationale beredskabsmyndigheder.

4. Sårbare gruppers behov bør indtænkes i eksisterende forebyggelses-, beredskabs-, og indsatsordninger, idet hændelser som oversvømmelser, skovbrande og Ruslands angrebskrig mod Ukraine har vist, at disse grupper rammes uforholdsmæssigt hårdt.

5. Budgetter på katastrof håndterings- og civilbeskyttelsesområdet bør styrkes, fordi investeringer på europæisk plan inden for civilbeskyttelsesområdet ifølge Kommissionen har vist sig at være omkostningseffektive. Derudover foreslår Kommissionen, at EU's katastroferisikostyring skal integreres i andre EU-finansieringsmekanismer grundet den stigende risiko for katastrofer med indvirkning på den økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling i EU. Herudover

ser Kommissionen et behov for at forenkle finansieringssatser og udbudsprocesser på civilbeskyttelsesområdet.

Det fremgår af meddelelsen, at Kommissionen ønsker at udvikle en integreret krisestyringsmodel for EU, som samler relevante tjenestegrene i Kommissionen, med henblik på at understøtte medlemsstaternes forebyggelse, beredskab og indsats. Tilgangen vil have til hensigt at styrke forebyggelse og beredskab i EU samt sikre mere effektiv håndtering af katastrofer i medlemsstaterne og i EU.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, da der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Meddelelsen har ikke konsekvenser for gældende dansk ret, da den ikke er juridisk bindende.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige og økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. I det omfang Kommissionens anbefalinger senere udmøntes i konkrete forslag, vil det vurderes særskilt, om disse vil medføre statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Desuden skal det vurderes, om en evt. udvidelse af civilbeskyttelsesmekanismens anvendelsesområde kan ske i overensstemmelse med EU-traktaten og kompetencefordelingen i EU.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen har ikke i sig selv administrative konsekvenser for myndigheder eller erhvervslivet i Danmark. I det omfang Kommissionens anbefalinger senere udmøntes i konkrete forslag, vil det skulle vurderes, om disse vil medføre administrative eller andre konsekvenser.

8. Høring

Meddelelsen har været i høring i Specialudvalget for Civilbeskyttelse fra den 31. maj til den 6. juni 2024. Der er ikke modtaget høringssvar.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt EU's medlemsstater bred opbakning til ambitionen om at styrke tværgående krisestyring i EU. En gruppe medlemslande ønsker, at civilbeskyttelsesmekanismen og EU's center for krisekoordination fastholder fokus på klassiske beredskabsopgaver, mens en anden gruppe medlemsstater gerne ser, at man i lyset af det ændrede risiko- og trusselsbillede tænker bredere og styrker muligheden for at samle koordinationen af kriserespons ét sted.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser meddelelsen velkommen, herunder med henvisning til, at et hastigt foranderligt risiko- og trusselsbillede medfører konsekvenser for beredskabs- og krisestyingsaktører på tværs af sektorer i Europa. Regeringen ser særligt positivt på Kommissionens anbefaling om styrket tværsektoriel koordinering med fokus på en "all-hazards"-tilgang, herunder civil-militær koordinering i en beredskabs- og kriseresponskontekst samt styrket samarbejde mellem EU og NATO. Regeringen ser ligeledes positivt på Kommissionens anbefaling om en styrkelse af ERCC som Kommissionens tværsektorielle knudepunkt for koordinering af krisehåndtering. Regeringen vil arbejde for, at dette bør tilvejebringes inden for eksisterende økonomiske rammer. Det anses samtidig for vigtigt at betone den nationale kompetence på området.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.